

Mircea GHIȚULESCU

Examenul de maturitate

Drumul spre maturitate este semănat cu îndoieli în sine, în părinți, în iubire, în sensul existenței și în Dumnezeu. Scenetele adolescenței pe care le-a scris Alexandra Grigorescu (pseudonimul literar este Alexandra Ares), publicate în volumul *Exilată în trecut*, au acea puritate implacabilă a privirii morale caracteristică acelei vârste care nu cere altceva decât libertate. Își ia rămas bun de la copilărie o dată cu manifestarea fermă a instinctului de conservare și deplânge evoluția de la starea de ingenuitate la practica vieții. Criteriul adolescenței este Frumosul văzut prin iubire. Adolescența visează bărbați frumoși care îi provoacă exclamații de uimire, dar și cele mai amare decepții. Este Frumosul de gradul zero care determină criterii morale maniheiste. De fapt, criteriul estetic al adolescenței este Frumosul văzut prin sex. De aceea puține vor fi textele din această carte care să nu supună analizei seducția și decepția erotică. Spaima feminității cu tot ce înseamnă aversiunea față de sex, reproducere și fertilitate nu poate fi exprimată mai sec și mai concis decât în schița *Oul* unde adolescența moare de silă când colegele o anunță că a făcut un ou din care a ieșit un pui de pasăre. Adolescența Vera visează să se vindece de obsesii la un psihiatru care să semene cu Alain Delon, dar viața este compusă numai din decepții, pentru că psihiatrul este o doamnă în vârstă care nu o poate ajuta cu nimic. Traversând maturizarea în anii revoluției, motivul tinerilor uciși la întâmplare este unul dintre cele mai tulburătoare. Paradisul visat există cu adevărat doar după moarte. *Pământul făgăduinței*, deși proză, este o stranie piesă de teatru scrisă cu decor cu tot. Este o literatură de recuperare a adolescenței. Pagini spontane, aruncate pe hârtie, parcă la întâmplare, ce poartă marca analizei mature. Cartea Alexandrei Grigorescu dovedește încă o dată că nu există granițe între genurile literare. Pare a fi compusă din două părți distincte (proză și teatru), dar prozele sunt intens dialogate, iar teatrul este fundamental liric. Proza și dialogul se întâlnesc și se completează perfect. *Impresii de iarnă sau tânăra beată* este o frumoasă elegie a castității („Tânăra fată, ești o păcătoasă pentru că ești o castă. O piatră atârnată de gâtul cerului pe care-l sugrumi. Picioarele tale albe dansează calm pe ochiul cerului ce stă să-și iasă din orbită”). Este un exemplu izolat, pentru că, de regulă, lirismul se amestecă indiscernabil cu narațiunea și dialogul. Cea mai amplă și completă dintre piesele sale pare *Frumoasa adormită și trezită* o sinteză matură, ironică și dureroasă a experienței feminine. Un scurt vodevil în care toată lumea înșală pe toată lumea. O „nuvelă gata dramatizată” despre eterna căutare a fidelității în amor și despre eterna ei încălcare. Despre Prințul visat și Zmeul real din care se compune viața unei femei. Dar și despre instabilitatea granițelor dintre aceste două reprezentări ale masculinității. Autoarea montează totul pe fundalul unei frumoase povești (*La Belle de la bois dormant/ Frumoasa din pădurea adormită*) de Charles Perrault, pe care o despletește în toate implicațiile sale transformând un basm pentru copii într-o analiză a instabilității sexuale în contradicție cu setea de stabilitate a vieții. Temă veche de când lumea pe care, însă, Alexandra Grigorescu o tratează într-un mod cu totul original printr-un

amestec de insolență, gravitate și candoare. Candoare, da, pentru că frumoasa Onda atât de captivată și, în final, atât de decepționată de sexul opus, are un *alter ego* în micuța Juliette, Onda cea mică ce va parcurge același traseu dureros de inițiere, nu înainte de a supune unui examen foarte sever aceste „basme de adormit copiii” care promit că viața va fi o întâlnire fericită și eternă între Prinți și Prințese. Această micuță Onda, care supune unei analize imprevizibile basmul cu Frumoasa adormită, nu este numai viitoarea femeie, ci Alexandra Grigorescu însăși, care examinează realitatea cu o gândire neconvențională. Tocmai această *gândire neconvențională* este marele merit și elementul de legătură al tuturor textelor literare din acest prim volum. Meritul, dar și riscul ca această privire insolentă asupra lumii să se tocească în practica existenței. Ceea ce deosebește acest text de celelalte, este amplitudinea. Nu numai intuiția tehnicii contrapunctelor dramatice (inclusiv scena finală când mica Onda îl descoperă pe tatăl său sărutând-o cu patimă pe Onda cea mare dar, mai ales faptul că un text literar implică și construcție, nu numai iluminare. Interesant este că decizia de a publica scrierile sale din adolescență reprezintă chemarea de a reexamina și a recupera propria biografie, ceea ce mi se pare calea cea mai dreaptă spre literatura autentică. Scriitorul de tip balzacian care știa totul despre personajele sale a fost înlocuit de cel ce vrea să știe totul despre sine. Alexandra Grigorescu scrie despre personajul cel mai cunoscut din lume: ea însăși. Este o mare diferență între literatură și autobiografia pură, dar Alexandra Grigorescu nu își redactează autobiografia, pentru că stăpânește secretul de a scrie despre sine în așa fel încât să-i intereseze și pe ceilalți. La discotecă se vindecă forma cea mai ușoară a procesului de maturizare (vezi *Eseu despre discotecă*). Remediul acestei maladii permanente a omului este literatura. Alexandra Grigorescu și-a asumat literatura, riscând să o transforme într-o boală cronică de succes. Deocamdată, literatura este aceea care a ajutat-o să treacă examenul de maturitate, așa cum ne dovedește această carte care nu o exilează în trecut, ci o aduce în actualitate.

Alexandra Ares, Examenul de maturitate. Ed. Ghepardul, 2005.

Școala veselă

Tocmai când eram convins că dramaturgia pentru copii s-a refugiat în domeniul atât de fascinant al basmelor celebre scrise de Andersen, Perrault, Frații Grimm sau Creangă cu sutele sale de dramatizări, Iuliu Rațiu scrie teatru pentru copii, ba îl și publică, deși nu se joacă. Colegul său Al. T. Popescu este printre puținii autori români care a devenit un clasic al genului, fiind jucat în mai toate teatrele de păpuși care au reușit să transforme piesele sale (*Rază de soare*, *Magazinul cu jucării*, *Leopardul de argint* etc.) în modele de urmat. Dacă Iuliu Rațiu nu a avut această șansă nu este pentru că are mai puțin talent, dar textele sale dramatice sunt totdeauna îmbibate de cultură, ceea ce le face, poate, mai greu de acceptat. *Accident banal* idealizează copilăria și școala când toate greșelile sunt iertate și grijile trecătoare. O privire optimistă asupra amintirilor dintr-o copilărie urbană, poate chiar o utopie. Sandu, care și-a fracturat un picior, este imobilizat pe un pat de spital, dar toți prietenii săi vin să-i țină de urât. Acești mici rivali din *Accident banal* au vocația prieteniei în așa